

№ 6-18-10-351 от 23.12.24

**Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісі жанындағы Қоғамдық
палатаның Алматы қаласындағы көшпелі отырысының Салық
кодексінің жобасын талқылау қорытындысы бойынша
ҰСЫНЫМДАРЫ**

2024 жылғы 29 қарашада Алматы қаласында VIII сайланған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жанындағы Қоғамдық палатаның көшпелі отырысы өтті, онда Палата мүшелері жаңа Салық кодексінің жобасын талқылады.

Қоғамдық палатаның көшпелі отырысына өңірлік мәслихаттардың депутаттары, бизнес өкілдері, салық консультанттары мен сарапшылар қатысты.

Қоғамдық палата мүшелері жаңартылған салық заңнамасы теңгерімді мемлекеттік бюджетті қалыптастыру үшін негізгі рөлдердің бірін атқаруға тиіс екенін атап өтті.

Салықтық әкімшілендіру мәселелері негізгілер қатарында.

Заңнаманың тұрақтылығы, салық базасының кеңеюі ерекше маңызды болып табылады.

Жаңа Салық кодексі азаматтардың іскерлік белсенділігін, бизнестің ашық жұмыс істеуін ынталандыруға, жаңа салық мәдениетін дамытуға арналған.

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жанындағы Қоғамдық палата мыналарды **ҰСЫНУДЫ** орынды деп санайды:

Қаржы және бюджет комитетіне (бас комитет), Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігіне, Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігіне:

- Қазақстан Республикасы Салық кодексінің жобасын қарау кезінде, әсіресе салық төлеушілер үшін салықтық жеңілдіктер беру кезінде – шаралардың деңгейлестігі мен теңдікті сақтау, еліміздің экономикалық дамуының ықтимал тәуекелдерін және орта мерзімді перспективада мемлекеттік бюджет тапшылығын ескеру қажет.

Жер қойнауын пайдалану саласындағы салық салу бойынша:

- Кодекс жобасы шеңберінде жер қойнауын пайдалану саласында ұсынылатын салықтық жеңілдіктердің негізділігі мен тиімділігін зерделеу және қажет болған жағдайда олардың санын қысқарту жөнінде тиісті ұсыныстар енгізу, өйткені ұсынылатын жеңілдіктердің көбісі нақты жеке жобаларға арналған, бұл ретте осы жобаларды іске қосу үшін экологиялық, су және салалық заңнамаға қатысты бірқатар реттеуші преференциялар берілген. Ұсынылған тәсілдер бюджеттің тікелей шығындарына алып келеді.

Өңдеу өнеркәсібіндегі салық салу бойынша:

- Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітетін өңдеуші өнеркәсіпке жататын қызмет түрлерінің тізбесіне сәйкес өңдеуші өнеркәсіпке жататын өз өндірісінің тауарларын өндіру және өткізу жөніндегі қызмет үшін КТС-тың 10%-ы көлеміндегі төмендетілген мөлшерлеменің негізділігін зерделеу. Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуішіне сәйкес «Өңдеу өнеркәсібі» бөліміне 300-ден астам қызмет түрі, оның ішінде ТМК-нің ірі субъектілері кіреді.

Корпоративтік табыс салығы (КТС) бойынша:

- банк секторы үшін КТС мөлшерлемесін 20 пайыз деңгейінде сақтау мәселесін қарау (Кодекс жобасының 348-бабы 2-тармағының 4) тармақшасына).

Банк ұйымдары мен ойын мекемелері үшін 25 пайыздық мөлшерлеме бойынша бірдей КТС коэффициенттерін қолдану экономикалық логика мен салық салу қағидаттарына қайшы келеді, өйткені бұл салалар тәуекел деңгейімен, табыс рентабельділігімен және құбылмалылығымен, операциялық шығыстардағы айырмашылықтарымен, капиталдарының құрылымымен және т.б. ерекшеленеді;

- әлеуметтік сала ұйымдары (білім, медицина, ғылым, спорт, мәдениет, кітапханалар) үшін КТС бойынша қолданыстағы жеңілдіктерді сақтау мәселесін қарау.

Әлеуметтік саланың рентабельділігі төмен және КТС салу әлеуметтік салаға инвестициялардың азаюына себеп болуы мүмкін және қолданыстағы жеңілдіктерді алып тастау медициналық қызметтер құнының, студенттердің оқу ақысының артуына, инвесторлар үшін осы сектордың тартымдылығының төмендеуіне алып келеді.

Қосылған құн салығы (ҚҚС) бойынша:

- дәрілік заттар мен оларды өндіруге арналған материалдар үшін ҚҚС бойынша қолданыстағы жеңілдіктерді сақтау, сондай-ақ халық үшін дәрілік заттар мен медициналық қызметтердің ықтимал қымбаттауын болдырмау үшін медициналық қызметтерге салынатын ҚҚС мәселесін қарастыру;

- Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының (БЖЗҚ) қызметтеріне ҚҚС бойынша қолданыстағы жеңілдікті сақтау мәселесін қарау. Егер шығыстар қызметтердің түпкі тұтынушылары ретінде салымшылар есебінен болса, БЖЗҚ қызметтерінен ҚҚС төлеудің болжамды салықтық әсері – 1,3 млрд теңге және егер шығыстар БЖЗҚ-ның меншікті активтері есебінен болса, 1,0 млрд

теңге болады. Бірінші нұсқада, салымшылардың қаражаты есебінен – норма жағдайды нашарлатады және әлеуметтік шиеленіске алып келуі мүмкін, ал екінші нұсқада – БЖЗҚ өз қаражаты есебінен салық төлеу кезінде ҚҚС-ның түзілу сипатына қайшы келеді.

Арнаулы салық режимдері (АСР) бойынша:

- бизнес үшін тартымдылығын сақтау мақсатында арнаулы салық режимінің (АСР) мөлшерлемесін 12 пайыздан 6-8 пайыз деңгейіне дейін төмендету мүмкіндігін қарау;

- жұмыс берушілерден міндетті зейнетақы жарналарын төлеу жөніндегі міндеттемені (өзін-өзі жұмыспен қамтыған адамды жұмыс беруші ретінде қарауға болмайды) алып тастай отырып, өзін-өзі жұмыспен қамтығандар үшін АСР-да 3 пайыздық мөлшерлемені көздеу;

- жеңілдетілген декларация негізінде АСР бойынша жұмыс істейтіндер үшін 3 пайыз бірыңғай мөлшерлемені сақтау, өйткені бұл режимге қолданыстағы жеңілдетілген декларация режимінен, 3 пайыз төлейтіндер ауысады;

- салық салынатын базадан қызметкерлердің жалақысынан ұсталатын шығыстарды және жұмыс берушінің әлеуметтік және зейнетақы қорларына байланысты аударымдарын АСР кез келген параметрлері кезінде шегеруді көздеу;

- заң жобаларын әзірлеушілер қолданыстағы «Платформалық жұмыспен қамту» арнаулы салық режимі Кодекс жобасынан алып тасталатынын ескере отырып және оның жекелеген нормаларының өзін-өзі жұмыспен қамтығандар үшін АСР-ға біріктірілуіне байланысты, осы режимді қолданатын салық төлеушілер арасында жаңа режимді толық түсіндіру жұмыстарын жүргізсін және осы режимді қолданудың ықтимал тәуекелдерін талқыласын. Талқылау қорытындысы бойынша, қажет болған жағдайда Кодекс жобасына тиісті өзгерістер енгізу;

- ілеспе заң жобасында Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексіне және «Бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы», «Міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру туралы», «Валюталық реттеу және валюталық бақылау туралы», «Онлайн-платформалар және онлайн-жарнама туралы» Қазақстан Республикасының заңдарына өзін-өзі жұмыспен қамтығандар үшін АСР бойынша нормаларды пысықтау.

Тұрғын үй сатуға ҚҚС салу бойынша:

- құрылыс салушы компаниялардың тұрғын үйді сатуы кезінде ҚҚС-тан босату бойынша жеңілдіктерді сақтау туралы мәселені қарау. Жеңілдікті алып тастау тұрғын үй бағасының өсуіне байланысты, оның ішінде азаматтардың жеңілдікті санаттары үшін тұрғын үйдің қолжетімділігін қамтамасыз етуде халық үшін теріс әсерге алып келеді.

Салықтық әкімшілендіру бойынша:

пилоттық жобалар бойынша

- нормаларын «Құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 17-1-бабы 6-1-тармағының ережелерімен (Қазақстан Республикасы Үкіметінің заң шығару бастамасы құқығын іске асыру тәртібі) үйлестіру мақсатында Кодекс жобасының 86-бабының 1), 2) тармақшаларын және 3) тармақшасының бірінші бөлігін (*Салықтық әкімшілендіруді жетілдіру жөніндегі пилоттық жобалар*) алып тастау мәселесін қарау. Жеке кәсіпкерлік субъектілерінің кәсіпкерлік қызметті реттеу саласындағы пилоттық жобаға қатысуы тек ерікті болып табылады;

тәуекелдерді басқару жүйесі бойынша

- құпия өлшемшарттарды қоса алғанда, салық төлеушілер үшін тәуекелдерді басқару жүйесінің өлшемшарттарын толық көлемде ашу бөлігінде мәселені қарау (Кодекс жобасының 87-бабында (*Салық тәуекелдерін басқару жүйесі*));

салық төлеушілердің құқықтары бойынша

- Кодекс жобасының 32-бабы 1-тармағы 2) тармақшасының үшінші бөлігін (салық төлеушінің құқықтары мен міндеттері) консультациялық қызметтерді және (немесе) заң көмегін жүзеге асыратын салық органдарынан салық төлеушілердің өздерінің салық міндеттемесінің туындауы, орындалуы және тоқтатылуы бойынша түсіндірмерлер мен түсініктемелер алуына негізсіз шектеуді алып тастау бөлігінде пысықтау.

**Қазақстан Республикасы
Парламенті Мәжілісі жанындағы
Қоғамдық палатаның төрағасы**

 А. САРЫМ